

DEKLARATË

Qendra për Nisma Ligjore Qytetare ka përgatitur këtë raport në lidhje me aksesin e viktimave të dhunës në familje në skemën e Ndhmës Ekonomike. Për përgatitjen e tij janë përdorur të dhëna dhe informacione nga praktikantët e ndjekura nga QNL në mbështetje të viktimave të dhunës në familje, informacione nga Drejtoritë e Shërbimeve Sociale pranë bashkive, rekomandime të Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi, praktika të mira të Shërbimit Social Shtetëror, bashkive dhe organizatave të shoqërisë civile.

Kuadri rregullator në lidhje me ndihmën ekonomike për viktimat e dhunës në familje përfshin Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, në të cilën përcaktohen parime bazë, si ai i barazisë përpara ligjit dhe mos diskriminimit; aktet e së drejtës ndërkombëtare, përkatësisht Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Konventën e Këshillit të Evropës për Parandalimin dhe Luftimin e Dhunës ndaj Grave dhe Dhunës në Familje (Konventa e Stambollit), Konventën mbi Eliminimin e të Gjitha formave të Diskriminimit ndaj Grave (CEDAW); si dhe ligjet dhe aktet nënligjore që rregullojnë këtë fushë, konkretisht Ligjin nr.9669, datë 18.12.2006 “Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare” dhe Ligjin Nr. 57/2019 “Për Asistencën Sociale në Republikën e Shqipërisë”, etj.

Gjatë hartimit të raportit, nëpërmjet informacionit të mbledhur nga bashkitë e vendit dhe Shërbimi Social Shtetëror, janë konstatuar një sërë çështjesh që kanë nevojë për përmirësim. Së pari, në shumë raste kanë përfituar ndihmë ekonomike vetëm viktimat e dhunës në familje të pajisura me Urdhra Mbrojtje dhe jo ato të pajisura me Urdhër të Menjëhershëm Mbrojtjeje, pavarësisht se janë subjekte përfitues sipas ligjit.

Një nga sfidat me të cilat përballen viktimat e dhunës në familje është humbja e të drejtës për të përfituar ndihmë ekonomike për një muaj të caktuar, nëse urdhri i mbrojtjes është lëshuar pas datës 10 të muajit. Kjo ndodh për shkak se sistemi elektronik

i skemës së NE nuk pranon aplikime pas ditës së dhjetë të muajit. Gjithashtu, kanë rezultuar problematika të përfitimit të ndihmës ekonomike për viktimat e dhunës në familje që janë njëkohësisht individë në nevojë.

Një tjetër problem lidhet me viktimat që nuk janë regjistruar në gjendjen civile të bashkisë ku po qëndrojnë përkohësisht. Në këtë rast, ato nuk mund të jenë përfituese në këtë bashki, por vetëm në njësinë ku janë regjistruar. Për më tepër, në disa raste bankat e nivelit të dytë tërheqin shumën e përfituar nga NE, kur viktimat kanë kredi apo detyrime për të shlyer, megjithëse kjo është në kundërshtim me Kodin e Procedurave Civile.

Viktimat e dhunës në familje kanë informacion të kufizuar në lidhje me dokumentacionin e kërkuar në momentin e aplikimit, të drejtën e ankimit, etj. Nga monitorimi, kanë rezultuar raste kur viktimat e dhunës në familje nuk kanë pasur informacion në lidhje me aplikimin dhe dokumentacionin përkatës dhe kjo iu ka kushtuar humbjen e ndihmës ekonomike për disa muaj. Një nga çështjet e identifikuara në rastet e mbështetura me ndihmë ligjore falas nga Qendra për Nisma Ligjore Qytetare lidhet me përfitimin e fëmijëve nga skema e NE, kur ata përfshihen në masat e UM.

Një problematikë e identifikuar në disa nga bashkitë e vendit është kushtëzimi i përfitimit të NE me paraqitjen e urdhrave të mbrojtjes të formës së prerë nga viktimat, në kundërshtim me ligjin që përcakton se vendimi gjyqësor për lëshimin e urdhrit të mbrojtjes është përfundimtar dhe përbën titull ekzekutiv nga dita e shpalljes së tij.

Raporti evidenton praktikën e mira të konstatuara në disa bashki, të cilat janë përpjekur të zgjidhin disa nga problematikat e lartpërmendura nëpërmjet zgjidhjeve alternative. Për shembull, në disa raste ato kanë përdorur fondet e tyre për të mbështetur viktimat e dhunës në familje, të cilat nuk kanë përfituar dot nga skema e NE.

Në përfundim jepen rekomandime për përmirësimin e situatës dhe zgjidhjen e problematikave me të cilat përballen viktimat e dhunës në familje që janë subjekte përfituese nga skema e Ndihmës Ekonomike. Këto rekomandime i parashtrajmë si më poshtë në vëmendje të Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Shërbimit Social Shtetëror, Këshillit të Lartë Gjyqësor, Koordinatorit Vendor Kundër Dhunës në Familje, organizatave të Shoqërisë Civile, Qendrave të Ndihmës Juridike Parësore dhe Klinikave të Ligjit që japin ndihmë juridike parësore:

- Ka nevojë të përmirësohet kuadri ligjor, sikurse ka rekomanduar Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi në rekomandimet e analizuara në këtë raport. Rekomandohet që SHSSH ta shoqërojë shkresën e Korrikut të 2022, në zbatim të

rekomandimeve të KMD edhe me orientime konkrete dhe praktike për zbatimin e tyre.

- MSHMS dhe SHSSH duhet të marrin masa të menjëhershme që viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare, të përfitojnë ndihmën ekonomike që nga koha kur gjykata merr vendimin për lëshimin e urdhrin të menjëhershëm të mbrojtjes (UMM) dhe gjatë gjithë vlefshmërisë së tij, pavarësisht se kohëzgjatja mund të jetë më pak se 1 (një) muaj.
- MSHMS dhe SHSSH të marrin masa të menjëhershme, për të udhëzuar të gjitha njësitë e vetëqeverisjes vendore/administratorët shoqërorë, që të procedojnë me aplikimin për përfitimin e ndihmës ekonomike, nëse viktimat e dhunës në familje depoziton vendimin e shkurtuar/dispozitivin e gjykatës që ka vendosur lëshimin e urdhrin të mbrojtjes apo urdhrin të menjëhershëm të mbrojtjes, me qëllim shmangien e vonësive në përfitimin e NE, deri në zbardhjen e plotë të vendimit gjyqësor.
- Të ndërmerren iniciativa ligjore me qëllim NE-në për viktimat e dhunës në familje të pajisura me UMM/UM, të mos vendoset në asnjë rast në sekuestro.
- Ka nevojë të rishikohen nga SHSSH praktikat e ndjekura nga administratorët shoqërorë, me qëllim krijimin e lehtësive në aplikimin e viktimave të dhunës në familje për ndihmë ekonomike dhe përfitimin kur vendbanimi i tyre i qëndrueshëm është i ndryshëm nga vendqëndrimi i përkohshëm.
- SHSSH të marrë masa për unifikimin e praktikave mbi mos kushtëzimin e NE për viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare, me marrjen formë të prerë të vendimit të gjykatës për lëshimin e urdhrin të mbrojtjes (UM) dhe përfitimin e NE që nga momenti që gjykata ka lëshuar Urdhrin e Mbrojtjes (UM).
- Këshilli i Lartë Gjyqësor të udhëzojë gjykatat, që brenda 24 orëve nga shpallja e vendimit për lëshimin e urdhrin të menjëhershëm të mbrojtjes (UMM) ose urdhrin të mbrojtjes (UM), viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare të pajiset me vendimin e shkurtuar/dispozitivin e gjykatës, me qëllim shmangien e vonësive deri në zbardhjen e plotë të vendimit gjyqësor.
- Rekomandohet të forcohet puna e KVDHF për informimin e viktimave që në momentin e parë, në lidhje me të drejtat e tyre, përfshi të drejtën për ndihmë ekonomike.

- Rekomandohet që MSHMS dhe aktorë të tjerë të përfshijnë në fokusin e trajnimeve për njësitë kundër dhunës në familje dhe KVDHF edhe diskutimin e aspekteve ligjore dhe praktike të zbatimit të legjislacionit për ndihmën ekonomike për viktimat e dhunës në familje.
- Rekomandohet forcimi i punës së organizatave të shoqërisë civile dhe të qendrave të ndihmës juridike parësore në lidhje me informimin, këshillimin, ndihmën juridike parësore dhe dytësore, lobimin dhe advokacinë, me qëllim aksesin efektiv të viktimave në NE dhe përfitime të tjera.
- Komisioneri për mbrojtjen nga diskriminimi duhet të monitorojë zbatimin e masave që ka rekomanduar dhe të marrë masat sipas ligjit “Për mbrojtjen nga diskriminimi”.

Ky raport është përgatitur në kuadrin e projektit “Advokatësi për aksesin ndaj ndihmës ekonomike për të mbijetuarat e dhunës në familje”, i cili zbatohet me mbështetjen e Agjencisë Austriake për Zhvillim (ADA) nëpërmjet AWEN.

“Ky material është plotësisht ose pjesërisht i financuar nga Agjencia Austriake për Zhvillim (ADA) dhe AWEN. ADA dhe AWEN nuk janë domosdoshmërisht dakord me opinionin e shprehur. Vetëm autorët janë përgjegjës për përmbajtjen”.